

Repertoriul jurisprudenței

AVIZUL 1/13 AL CURȚII (Marea Cameră)
14 octombrie 2014

„Aviz dat în temeiul articolului 218 alineatul (11) TFUE — Convenția asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii — Aderare a unor state terțe — Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 — Competența externă exclusivă a Uniunii Europene — Riscul de a se aduce atingere aplicării uniforme și coerente a normelor Uniunii și bunei funcționări a sistemului pe care îl instituie”

În procedura de aviz 1/13,

având ca obiect o cerere de aviz adresată Curții în temeiul articolului 218 alineatul (11) TFUE, introdusă la 21 iunie 2013 de Comisia Europeană,

Curtea (Marea Cameră)

compusă din domnul V. Skouris, președinte, domnul K. Lenaerts, vicepreședinte, domnul A. Tizzano, doamna R. Silva de Lapuerta și domnii M. Ilešić și J.-C. Bonichot, președinți de cameră, domnii A. Rosas, J. Malenovský (raportor), A. Arabadjiev, M. Safjan și D. Šváby și doamnele M. Berger și A. Prechal, judecători,

avocat general: domnul N. Jääskinen,

grefier: domnul M.-A. Gaudissart, șef de unitate,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 1 aprilie 2014,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Comisia Europeană, de F. Castillo de la Torre și de A.-M. Rouchaud-Joët, în calitate de agenți;
- pentru guvernul belgian, de C. Pochet, de J.-C. Halleux și de T. Materne, în calitate de agenți;
- pentru guvernul ceh, de M. Smolek și de E. Ruffer, în calitate de agenți;
- pentru guvernul danez, de C. Thorning, în calitate de agent;
- pentru guvernul german, de T. Henze și de J. Kemper, în calitate de agenți;
- pentru guvernul eston, de K. Kraavi-Käerdi, în calitate de agent;
- pentru guvernul irlandez, de T. Joyce și de E. McPhillips, în calitate de agenți;
- pentru guvernul elen, de T. Papadopoulou, în calitate de agent;
- pentru guvernul spaniol, de M. Sampol Pucurull și de N. Díaz Abad, în calitate de agenți;

- pentru guvernul francez, de E. Belliard, de N. Rouam, de G. de Bergues și de D. Colas, în calitate de agenți;
 - pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de M. Fiorilli și de P. Garofoli, avvocati dello Stato;
 - pentru guvernul cipriot, de I. Neophytou și de D. Kalli, în calitate de agenți;
 - pentru guvernul leton, de I. Kalniņš și de D. Pelše, în calitate de agenți;
 - pentru guvernul lituanian, de K. Dieninis și de A. Svinkūnaitė, în calitate de agenți;
 - pentru guvernul austriac, de C. Pesendorfer, în calitate de agent;
 - pentru guvernul polonez, de M. Arciszewski, de B. Majczyna și de A. Miłkowska, în calitate de agenți;
 - pentru guvernul portughez, de L. Fernandes și de S. Nunes de Almeida, în calitate de agenți;
 - pentru guvernul român, de R.-H. Radu, de A.-G. Vacaru și de A. Voicu, în calitate de agenți;
 - pentru guvernul slovac, de B. Ricziová, în calitate de agent;
 - pentru guvernul finlandez, de M. J. Heliskoski, în calitate de agent;
 - pentru guvernul suedez, de A. Falk și de U. Persson, în calitate de agenți;
 - pentru guvernul Regatului Unit, de M. Holt, în calitate de agent, asistat de J. Holmes și de R. Palmer, barristers;
 - pentru Parlamentul European, de A. Caiola și de A. Pospíšilová Padowska, în calitate de agenți;
 - pentru Consiliul Uniunii Europene, de J. Monteiro și de A. De Elera, în calitate de agenți,
- după ascultarea avocatului general,
- pronunță prezentul

Aviz

1. Cererea de aviz adresată Curții de către Comisia Europeană este formulată după cum urmează:

„Acceptarea aderării unei țări terțe la [Convenția asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii, încheiată la Haga la 25 octombrie 1980 (denumită în continuare „Convenția de la Haga din 1980”)] ține de competența exclusivă a Uniunii [Europene]?”

Cadrul juridic

Dreptul internațional

2. Toate statele membre sunt părți contractante la Convenția de la Haga din 1980. Uniunea nu este parte contractantă la aceasta.

3. 3.Potrivit articolului 1 din această convenție:„Prezenta convenție are drept obiect:
 - a) a) de a asigura înapoierea imediată a copiilor deplasați sau reținuți ilicit în orice stat contractant;
 - b) b) de a face să se respecte efectiv în celelalte state contractante drepturile privind încredințarea și vizitarea, care există într-un stat contractant.”
4. 4.Articolul 3 din convenția menționată prevede:„Deplasarea sau neînapoierea unui copil se consideră ilicită:
 - a) a) când are loc prin violarea unui drept privind încredințarea, atribuit unei persoane, unei instituții sau oricărui alt organism acționând fie separat, fie împreună, prin legea statului în care copilul își avea reședința obișnuită, imediat înaintea deplasării sau neînapoierii sale, și
 - b) b) dacă la vremea deplasării sau neînapoierii acest drept era exercitat în mod efectiv, acționându-se separat sau împreună ori ar fi fost astfel exercitate, dacă asemenea împrejurări nu ar fi survenit.
[...]
5. 5.Capitolul 2 din Convenția de la Haga din 1980 privește autoritățile centrale. Potrivit articolului 6, care figurează în capitolul 2 menționat, fiecare stat contractant la această convenție (denumit în continuare „statul contractant”) desemnează o autoritate centrală însărcinată să satisfacă obligațiile ce îi sunt impuse prin convenție. În temeiul articolului 7, autoritățile centrale au obligația să coopereze între ele și să promoveze o colaborare între autoritățile competente în statele lor respective. În special, ele urmează să ia toate măsurile potrivite pentru localizarea copilului deplasat sau reținut ilicit într-un alt stat decât cel al reședinței sale obișnuite (denumit în continuare „copilul deplasat ilicit”) și pentru a asigura înapoierea de bună voie a acestui copil sau a înlesni o soluție amiabilă. Ele trebuie totodată să ia sau să procedeze așa încât să fie luate măsuri provizorii pentru prevenirea de noi pericole pentru un astfel de copil. Acestea introduc sau înlesnesc deschiderea unei proceduri judiciare sau administrative, menită să obțină înapoierea copilului respectiv și, dacă este cazul, să îngăduie organizarea sau exercitarea efectivă a dreptului de vizitare, altfel spus, a dreptului de a duce copilul pentru o perioadă limitată în alt loc decât cel al reședinței sale obișnuite (denumit în continuare „dreptul de vizitare”). Ele asigură, dacă este necesar, pe plan administrativ înapoierea fără pericol a copilului.
6. 6.Capitolul 3 din convenția menționată, intitulat „Înapoierea copilului”, conține articolele 8-20.
7. 7.Articolul 8 primul paragraf din aceeași convenție prevede:

„Persoana, instituția sau organismul care pretinde că un copil a fost deplasat sau reținut prin violarea dreptului privind încredințarea poate să sesizeze fie autoritatea centrală a reședinței obișnuite a copilului, fie pe aceea a oricărui stat contractant, pentru ca acestea să acorde asistența lor în vederea asigurării înapoierii copilului.”
8. 8.Articolul 12 din Convenția de la Haga din 1980 este redactat astfel:

„Când un copil a fost deplasat sau reținut ilicit în înțelesul articolului 3 și o perioadă de mai puțin de un an s-a scurs cu începere de la deplasare sau neînapoiere în momentul introducerii cererii înaintea autorității judiciare sau administrative a statului contractant unde se află copilul, autoritatea sesizată dispune înapoierea sa imediată.

Autoritatea judiciară sau administrativă, sesizată fiind chiar după expirarea perioadei de un an prevăzute la paragraful precedent, urmează, de asemenea, să dispună înapoierea copilului, afară dacă nu se stabilește că copilul s-a integrat în noul său mediu.

Când autoritatea judiciară sau administrativă a statului solicitat are motive de a crede că copilul a fost luat într-un alt stat, ea poate să suspende procedura sau să respingă cererea de înapoiere a copilului.”

9. 9.Articolul 13 din convenția menționată prevede:„Prin excepție de la dispozițiile articolului precedent, autoritatea judiciară sau administrativă a statului solicitat nu este ținută să dispună înapoierea copilului, dacă persoana, instituția sau organismul care se împotrivesc înapoierii sale stabilește:
- a) a) că persoana, instituția sau organismul care avea în îngrijire copilul nu exercita efectiv dreptul privind încredințarea la data deplasării sau neînapoierii ori consimțise sau achiesase ulterior acestei deplasări sau neînapoieri sau
 - b) b) că există un risc grav ca înapoierea copilului să-l expună unui pericol fizic sau psihic sau ca în orice alt chip să-l situeze într-o situație intolerabilă.

Autoritatea judiciară sau administrativă poate, de asemenea, să refuze a dispune înapoierea copilului, dacă constată că acesta se împotrivesc la înapoierea sa și că a atins o vârstă sau o maturitate care face necesar să se țină seama de opinia sa.

La aprecierea împrejurărilor vizate în acest articol, autoritățile judiciare sau administrative urmează să țină seama de informațiile puse la dispoziție de autoritatea centrală sau orice altă autoritate competentă a statului în care se află reședința obișnuită a copilului privitor la situația sa socială.”

10. 10.Potrivit articolului 16 din aceeași convenție:

„După ce vor fi fost informate despre deplasarea ilicită a unui copil sau despre neînapoierea sa în înțelesul articolului 3, autoritățile judiciare sau administrative ale statului contractant unde copilul a fost deplasat sau reținut nu vor mai putea statua asupra fondului dreptului privind încredințarea până când nu se va stabili că nu se află întrunite condițiile prezentei convenții pentru înapoierea copilului sau până când o perioadă rezonabilă nu se va fi scurs fără ca o cerere pentru aplicarea convenției să se fi făcut.”

11. 11.Capitolul 4 din Convenția de la Haga din 1980, intitulat „Dreptul de vizitare”, conține articolul 21. Acest articol 21 prevede la primul paragraf:

„O cerere vizând organizarea sau protejarea exercitării efective a unui drept de vizitare poate fi adresată autorității centrale a unui stat contractant potrivit modalităților aplicabile cererii vizând înapoierea copilului.”

12. 12.Capitolul 5 din convenția menționată, intitulat „Dispoziții generale”, cuprinde articolele 22-36, în care sunt precizate în special dispozițiile procedurale comune referitoare la înapoierea copiilor deplasați ilicit și la garanțiile exercitării dreptului de vizitare.

13. 13.Articolul 38 din aceeași convenție, care figurează în capitolul 6, intitulat „Clauze finale”, prevede:

„Orice alt stat va putea adera la convenție.

Instrumentul de aderare se va depune pe lângă Ministerul Afacerilor Externe al Olandei.

Convenția va intra în vigoare, pentru statul care aderă, în prima zi a celei de-a treia luni calendaristice după depunerea instrumentului său de aderare.

Aderarea nu va avea efect decât în raporturile dintre statul care aderă și statele contractante care vor fi declarat că acceptă această aderare. Atare declarație urmează, de asemenea, să se facă de orice stat membru care ratifică, acceptă sau aprobă convenția ulterior aderării. Această declarație se va depune pe lângă Ministerul Afacerilor Externe al Olandei; acesta va trimite, pe cale diplomatică, câte o copie certificată conform fiecăruia dintre statele contractante.

Convenția va intra în vigoare între statul care aderă și statul care a declarat că acceptă această aderare în prima zi a celei de-a treia luni calendaristice după depunerea declarației de acceptare.”

Dreptul Uniunii

14. 14.Potrivit considerentului (17) al Regulamentului (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000 (JO L 338, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 183):

„În caz de deplasare sau de reținere ilicită a unui copil, înapoierea sa ar trebui obținută fără întârziere, iar, în acest scop, [Convenția de la Haga din 1980] ar trebui să se aplice în continuare, astfel cum a fost completată cu dispozițiile din prezentul regulament, în special cu cele din articolul 11. [...]”

15. 15.Articolul 8 din acest regulament prevede:„(1) Instanțele judecătorești dintr-un stat membru sunt competente în materia răspunderii părintești privind un copil care are reședința obișnuită în acest stat membru la momentul la care instanța este sesizată.(2) Alineatul (1) se aplică sub rezerva dispozițiilor articolelor 9, 10 și 12.”
16. 16.Articolul 10 din regulamentul menționat reglementează competența instanțelor judecătorești din statele membre în cazuri de răpire a copilului. Acesta prevede că, în caz de deplasare sau de reținere ilicită a unui copil, instanțele judecătorești din statul membru în care copilul avea reședința obișnuită imediat înaintea deplasării sale sau a reținerii sale ilicite rămân competente până în momentul în care copilul dobândește o reședință obișnuită într-un alt stat membru, cu respectarea condițiilor suplimentare enumerate la litera (a) sau (b).
17. 17.Articolul 11 din același regulament are următorul cuprins:„(1) În cazul în care o persoană, instituție sau orice alt organism căruia/căreia i s-a încredințat copilul solicită autorităților competente dintr-un stat membru să pronunțe o hotărâre judecătorească pe baza [Convenției de la Haga din 1980] în vederea obținerii înapoierii copilului care a fost deplasat sau reținut ilicit într-un alt stat membru decât statul membru în care copilul își avea reședința obișnuită imediat înainte de deplasarea sau de reținerea sa ilicită, se aplică alineatele (2)-(8).(2) La aplicarea articolelor 12 și 13 din Convenția de la Haga din 1980, se asigură posibilitatea de ascultare a copilului în cadrul procedurii, cu excepția cazului în care aceasta este necorespunzătoare în conformitate cu vârsta sau gradul său de maturitate. (3) O instanță sesizată cu o cerere de înapoiere a unui copil prevăzută la alineatul (1) acționează cu celeritate în cadrul procedurii privind cererea, utilizând procedurile urgente prevăzute de dreptul intern.

Fără a aduce atingere primului paragraf, instanța judecătorească pronunță hotărârea, cu excepția cazului în care aceasta se dovedește imposibilă din cauza unor împrejurări excepționale, în cel mult șase săptămâni de la sesizarea sa.(4) O instanță judecătorească nu poate refuza înapoierea copilului în temeiul articolului 13 litera (b) din Convenția de la Haga din 1980 în cazul în care se stabilește că s-au luat măsuri corespunzătoare pentru a asigura protecția copilului după înapoierea sa.(5) O instanță judecătorească nu poate refuza înapoierea copilului în cazul în care persoana care a solicitat înapoierea copilului nu a avut posibilitatea să fie ascultată.(6) În cazul în care o instanță judecătorească a pronunțat o hotărâre de neînapoiere în temeiul articolului 13 din Convenția de la Haga din 1980, instanța trebuie să transmită de îndată, fie direct, fie prin intermediul autorității sale

centrale, o copie a hotărârii judecătorești de neînapoiere și a documentelor pertinente, în special un proces-verbal al ședințelor, instanței competente sau autorității centrale din statul membru în care copilul își avea reședința obișnuită imediat înaintea deplasării sale sau reținerii sale ilicite, în conformitate cu dreptul intern. Instanța trebuie să primească toate documentele menționate în termen de o lună de la data hotărârii de neînapoiere.(7) Cu excepția cazului în care instanțele judecătorești din statul membru în care copilul își avea reședința obișnuită imediat înainte de deplasarea sa sau de reținerea sa ilicită au fost deja sesizate de una dintre părți, instanța judecătorească sau autoritatea centrală care primește informația menționată la alineatul (6) trebuie să o notifice părților și să le invite să prezinte observații instanței, în conformitate cu dreptul intern, în termen de trei luni de la data notificării, pentru ca instanța judecătorească să examineze problema încredințării copilului.

Fără a aduce atingere normelor în materie de competență prevăzute de prezentul regulament, instanța judecătorească închide cauza în cazul în care nu a primit nicio observație în termenul prevăzut.(8)

Fără a aduce atingere unei hotărâri de neînapoiere pronunțate în conformitate cu articolul 13 din Convenția de la Haga din 1980, orice hotărâre ulterioară prin care se dispune înapoierea copilului, pronunțată de o instanță competentă în temeiul prezentului regulament, este executorie în conformitate cu capitolul III secțiunea 4, în vederea asigurării înapoierii copilului.”

18. 18.Potrivit articolului 41 alineatul (1) primul paragraf din Regulamentul nr. 2201/2003:

„Dreptul de vizită [...], acordat printr-o hotărâre judecătorească executorie pronunțată într-un stat membru, este recunoscut și are forță executorie într-un alt stat membru fără să fie necesară încuviințarea executării și fără să fie posibil să se opună recunoașterii acesteia în cazul în care hotărârea a fost certificată în statul membru de origine [...]”

19. 19.Articolul 42 alineatul (1) primul paragraf din acest regulament prevede:

„Înapoierea copilului [conform articolului 11 alineatul (8) din Regulamentul nr. 2201/2003] care rezultă dintr-o hotărâre judecătorească executorie pronunțată într-un stat membru este recunoscută și executorie într-un alt stat membru fără să fie necesară încuviințarea executării și fără să fie posibil să se opună recunoașterii sale în cazul în care hotărârea a fost certificată în statul membru de origine [...]”

20. 20.Capitolul IV din regulamentul menționat, intitulat „Cooperare între autoritățile centrale în materia răspunderii părintești”, cuprinde articolele 53-58.

21. 21.Potrivit articolului 55 din același regulament, autoritățile centrale iau toate măsurile necesare, printre altele, pentru furnizarea de informații și asistență titularilor răspunderii părintești care solicită recunoașterea și executarea unei hotărâri pe teritoriul acestora, în special în ceea ce privește dreptul de vizită și înapoierea copilului.

22. 22.Articolul 57 din Regulamentul nr. 2201/2003 prevede:„(1) Orice titular al răspunderii părintești poate adresa autorității centrale din statul membru în care își are reședința obișnuită sau autorității centrale din statul membru în care copilul are reședința obișnuită sau este prezent o cerere de asistență în conformitate cu articolul 55. De regulă, cererea este însoțită de toate informațiile disponibile care îi pot facilita executarea. În cazul în care cererea de asistență privește recunoașterea sau executarea unei hotărâri judecătorești privind răspunderea părintească reglementată de domeniul de aplicare a prezentului regulament, titularul răspunderii părintești este obligat să anexeze la aceasta certificatele corespunzătoare prevăzute la articolul 39, articolul 41 alineatul (1) sau la articolul 42 alineatul (1).(2) Statele membre adresează notificări Comisiei privind limba sau limbile oficiale ale

instituțiilor din [Uniune] altele decât propria (propriile) limbă (limbi) în care se pot adresa comunicările autorităților centrale.(3) Asistența acordată de autoritățile centrale în temeiul articolului 55 este gratuită.(4) Fiecare autoritate centrală își suportă propriile cheltuieli.”

23. 23.Potrivit articolului 60 din regulamentul menționat:„În relațiile dintre statele membre, prezentul regulament prevalează asupra următoarelor convenții în măsura în care acestea privesc materiile reglementate de prezentul regulament:

[...]

- (e) (e) [Convenția de la Haga din 1980].”

24. 24.Articolul 62 din același regulament prevede:„(1) Acordurile și convențiile menționate [...] la articolele 60 și 61 continuă să-și producă efectele în materiile nereglementate de prezentul regulament.(2) Convențiile menționate la articolul 60, în special Convenția de la Haga din 1980, continuă să-și producă efectele între statele membre care sunt părți contractante la aceasta, în conformitate cu articolul 60.”

Contextul cererii de aviz

25. 25.La date diferite, Republica Armenia, Republica Albania, Republica Seychelles, Regatul Marocului, Republica Singapore, Republica Gaboneză, Principatul Andorra și Federația Rusă au depus, succesiv, instrumente de aderare la Convenția de la Haga din 1980.
26. 26.Considerând că domeniul răpirii internaționale de copii ține de competența exclusivă a Uniunii, Comisia a adoptat, la 21 decembrie 2011, opt propuneri de decizii ale Consiliului Uniunii Europene privind declarațiile de acceptare de către statele membre, în interesul Uniunii Europene, a aderării acestor opt state terțe la Convenția de la Haga din 1980.
27. 27.În cadrul Consiliului, cea mai mare parte a reprezentanților statelor membre au apreciat că nu exista o obligație juridică pentru Consiliu să adopte aceste propuneri, întrucât Uniunea nu ar dispune de o competență exclusivă în domeniul vizat. În consecință, Consiliul nu a adoptat propunerile menționate.
28. 28.În aceste condiții, Comisia a considerat oportun să sesizeze Curtea cu prezenta cerere de aviz în temeiul articolului 218 alineatul (11) TFUE.

Cu privire la admisibilitate

Observațiile prezentate Curții

29. 29.Guvernele ceh, german, eston, elen, francez, cipriot, leton, lituanian, austriac, polonez și român, precum și Consiliul consideră că cererea de aviz este inadmisibilă întrucât nu întrunește condițiile în care o instituție a Uniunii poate iniția procedura prevăzută la articolul 218 alineatul (11) TFUE.
30. 30.În primul rând, această cerere nu ar viza încheierea unui „acord” în sensul dispoziției menționate, din moment ce are ca obiect depunerea unor declarații de acceptare a aderării în temeiul articolului 38 al patrulea paragraf din Convenția de la Haga din 1980 (denumite în continuare „declarațiile de acceptare a aderării”).

31. 31.În această privință, dat fiind că astfel de declarații ar constitui acte de executare a convenției menționate, cererea de aviz nu ar privi încheierea unui acord internațional, ci repartizarea competențelor între Uniune și statele membre în materia executării respectivei convenții.
32. 32.Pe de altă parte, un „acord”, în sens literal, ar desemna întotdeauna un act convențional, noțiune care presupune două expresii de voință corelative. Or, aderarea unui stat terț la convenția în discuție și acceptarea acestei aderări de către un stat contractant nu ar constitui două expresii concordante de voință, întrucât nu s-ar înscrie într-un raport contractual de reciprocitate. Nu ar fi vorba nici despre declarații concordante în cadrul unui tratat de aderare, nici despre o modificare a unui tratat. Această declarație ar fi doar un instrument intern al Convenției de la Haga din 1980 care vizează extinderea domeniului de aplicare teritorial al acesteia.
33. 33.În al doilea rând, cererea de aviz nu ar privi un acord al Uniunii cu state terțe în sensul articolului 218 alineatele (1) și (11) TFUE. Pe de o parte, Uniunea nu ar putea adera la convenția respectivă întrucât articolul 38 din aceasta rezervă o astfel de posibilitate doar statelor. Pe de altă parte, Uniunea nu ar fi competentă să depună declarațiile de acceptare a aderării.
34. 34.În al treilea rând, refuzând să adopte propunerile de decizii menționate la punctul 26 din prezentul aviz, Consiliul ar fi decis să nu confirme, în privința statelor în discuție, declarațiile de acceptare a aderării care făceau obiectul acestor propuneri, astfel că niciunul dintre acordurile cu statele respective nu ar fi „preconizat” în sensul articolului 218 alineatul (11) TFUE.
35. 35.În al patrulea rând, Comisia, sub acoperirea cererii sale de aviz, ar urmări în realitate să pună capăt practicii actuale a unor state membre care au acceptat în mod individual aderarea anumitor state candidate. Or, într-o astfel de situație, Comisia ar fi trebuit să intenteze împotriva acestor state membre acțiuni în constatarea neîndeplinirii obligațiilor în temeiul articolului 258 TFUE.
36. 36.Parlamentul European și Comisia apreciază că cererea de aviz este admisibilă.

Poziția Curții

Cu privire la calificarea declarației de acceptare a adeziunii drept element constitutiv al unui „acord”

37. 37.Potrivit articolului 2 alineatul (1) litera (a) din Convenția de la Viena privind dreptul tratatelor din 23 mai 1969, un acord internațional poate fi consemnat într-un document unic sau în două sau mai multe instrumente conexe. Prin urmare, aceste instrumente pot să constituie expresia concursului voințelor a două sau mai multe subiecte de drept internațional, voințe pe care le oficializează.
38. 38.În speță, Convenția de la Haga din 1980 prevede la articolul 38 două instrumente conexe, și anume cel al aderării și cel al declarației de acceptare a aderării.
39. 39.Voințele exprimate în aceste două instrumente sunt concordante în ceea ce privește scopul care este vizat atât de statul care aderă la convenția menționată, cât și de statul care acceptă aderarea respectivă, în sensul că acestea se angajează reciproc potrivit dreptului internațional să aplice aceeași convenție în relațiile lor bilaterale.
40. 40.În plus, instrumentele menționate, privite în ansamblul lor, produc efectul prevăzut de statele în cauză. Potrivit articolului 38 al cincilea paragraf din Convenția de la Haga din 1980, aceasta intră în vigoare între statul care aderă și statul care a declarat că acceptă această aderare în prima zi a celei de a treia luni calendaristice după depunerea declarației de acceptare a aderării.

41. 41.Astfel, actul de aderare și declarația de acceptare a unei asemenea aderări, deși efectuate fiecare prin intermediul unui instrument separat, exprimă în ansamblul lor un concurs de voințe ale statelor vizate și constituie, prin urmare, un acord internațional.
42. 42.Din moment ce declarația de acceptare a aderării depusă de un stat membru este un element constitutiv al unui acord internațional încheiat cu un stat terț, ea se înscrie în noțiunea „acord” în sensul articolului 218 alineatele (1) și (11) TFUE, cu condiția să fie totuși vorba despre un acord preconizat de Uniune, în sensul aceluiași dispoziții.

Cu privire la imposibilitatea Uniunii de a adera la Convenția de la Haga din 1980 și de a depune declarațiile de acceptare a aderării la această convenție

43. 43.În ceea ce privește argumentul întemeiat pe imposibilitatea Uniunii de a adera la Convenția de la Haga din 1980, trebuie amintit că, potrivit unei interpretări constante a Curții, avizul acesteia din urmă poate să fie solicitat printre altele cu privire la aspectele care privesc repartizarea competențelor între Uniune și statele membre pentru a încheia un acord determinat cu state terțe. Articolul 196 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții confirmă această interpretare (a se vedea în special Avizul 1/03, EU:C:2006:81, punctul 112, și Avizul 1/08, EU:C:2009:739, punctul 109). În speță, cererea de aviz privește problema competenței Uniunii, din perspectiva normelor dreptului său, de a încheia acorduri internaționale prin intermediul declarațiilor de acceptare a aderării. Ea nu privește obstacolele pe care le-ar întâmpina Uniunea în exercitarea competenței sale ca urmare a normelor internaționale referitoare la încheierea unor asemenea acorduri.
44. 44.În orice caz, problema eventualei imposibilități a Uniunii de a deveni în mod oficial parte la un acord internațional este lipsită de relevanță. Astfel, în ipoteza în care condițiile de participare la un asemenea acord exclud încheierea acestuia de către Uniune însăși, chiar dacă această încheiere ține de competența externă a Uniunii, competența respectivă poate fi exercitată prin intermediul statelor membre care acționează în interesul Uniunii (a se vedea în acest sens Avizul 2/91, EU:C:1993:106, punctul 5).

Cu privire la calificarea declarației de acceptare a aderării drept element constitutiv al unui acord „preconizat” la momentul introducerii cererii de aviz

45. 45.Mai întâi, conform articolului 218 alineatele (1) și (11) TFUE, Curtea poate fi sesizată cu o cerere de aviz atunci când un acord este preconizat de Uniune, ceea ce presupune că acesta este preconizat de una sau de mai multe instituții ale Uniunii investite cu competențe în cadrul procedurii prevăzute la articolul 218 TFUE. Printre aceste instituții figurează și Comisia.
46. 46.În continuare, din jurisprudența Curții reiese că o cerere de aviz este în mod special admisibilă atunci când o propunere a Comisiei privind un acord a fost supusă Consiliului și nu a fost retrasă la momentul sesizării Curții. În schimb, nu este necesar ca, în acest stadiu, Consiliul să își fi manifestat deja intenția de a încheia un asemenea acord. În aceste împrejurări, cererea de aviz apare astfel ca fiind ghidată de o preocupare legitimă a instituțiilor vizate de a cunoaște întinderea competențelor Uniunii și, respectiv, ale statelor membre înainte de a lua vreo decizie cu privire la acordul în cauză (a se vedea în acest sens Avizul 2/94, EU:C:1996:140, punctele 11-18).
47. 47.Pe de altă parte, procedura de aviz în temeiul articolului 218 alineatul (11) TFUE vizează, după cum a arătat avocatul general la punctul 44 din luarea sa de poziție, evitarea complicațiilor juridice generate de situațiile în care statele membre ar subscrie la angajamente internaționale fără abilitarea necesară, în condițiile în care nu mai dispun, în raport cu dreptul Uniunii, de competența legislativă necesară pentru a pune în aplicare aceste angajamente.

48. Astfel, o eventuală decizie judiciară care ar constata, după încheierea unui acord internațional care angajează statele membre, că acesta este incompatibil cu repartizarea competențelor între Uniune și aceste state ar putea crea, nu numai pe planul intern al Uniunii, ci și pe cel al relațiilor internaționale, dificultăți serioase și ar risca să prejudicieze toate părțile interesate, inclusiv statele terțe (a se vedea prin analogie Avizul 3/94, EU:C:1995:436, punctul 17, și Avizul 1/09, EU:C:2011:123, punctul 48).
49. În sfârșit, trebuie arătat că posibilitatea de a introduce o cerere de aviz nu presupune, ca o condiție prealabilă, un acord definitiv între instituțiile Uniunii în ceea ce privește posibilitatea sau oportunitatea de a exercita competența externă a Uniunii. Astfel, dreptul acordat Parlamentului, Consiliului, Comisiei și statelor membre de a solicita avizul Curții poate fi exercitat în mod individual și fără vreo concertare în acest sens (a se vedea Avizul 1/09, EU:C:2011:123, punctul 55).
50. În speță, Comisia a supus Consiliului propuneri de decizii care abilitază statele membre să depună declarațiile de acceptare a aderării cu privire la opt state terțe. Procedând astfel, Comisia a preconizat încheierea acordurilor în discuție de către Uniune prin intermediul statelor membre care acționează în interesul acesteia. În plus, nu s-a susținut în fața Curții că propunerile respective au fost retrase. Pe de altă parte, deși Consiliul s-a opus acestora din urmă, opoziția respectivă se întemeiază nu pe oportunitatea încheierii efective a acordurilor în cauză, ci doar pe convingerea sa că Uniunea nu dispune de o competență externă exclusivă în domeniul în discuție. În aceste condiții, acordurile internaționale, din ale căror elemente constitutive fac parte declarațiile menționate, pot fi calificate drept acorduri „preconizate” la momentul introducerii cererii de aviz.
51. Această concluzie nu este infirmată de împrejurarea că, la momentul la care Curtea statuează cu privire la prezenta cerere de aviz, anumite state membre au depus deja declarațiile de acceptare a aderării la depozitarul Convenției de la Haga din 1980. Astfel, deși din obiectivul evocat la punctul 47 din prezentul aviz rezultă că, pentru a fi calificat drept „preconizat”, acordul în cauză nu trebuie să fi fost încheiat anterior pronunțării Curții asupra cererii de aviz, această împrejurare nu poate prin ea însăși să lase cererea menționată fără obiect.

Cu privire la denaturarea procedurii de aviz

52. Referitor la argumentația Consiliului și a anumitor state membre întemeiată pe pretinsa denaturare a procedurii de aviz, trebuie arătat că, în speță, Comisia apreciază că Uniunea a dobândit o competență externă exclusivă în ceea ce privește depunerea declarațiilor de acceptare a aderării la depozitarul Convenției de la Haga din 1980 la data intrării în vigoare, la 1 august 2004, a Regulamentului nr. 2201/2003 și că, începând de la această dată, statele membre nu mai puteau să procedeze la o astfel de depunere fără abilitarea Uniunii. Or, între data respectivă și 21 decembrie 2011, ziua adoptării de către Comisie a propunerilor menționate la punctul 26 din prezentul aviz, diferitele state membre au depus în total mai mult de 300 de declarații de acceptare a aderării.
53. Deși este adevărat că nu s-a formulat de către Comisie, în această perioadă, nicio acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor împotriva acestor state membre în temeiul acestor numeroase acțiuni care sunt în mod implicit puse în discuție prin cererea de aviz, Curtea nu dispune totuși de niciun indiciu concret și obiectiv care să poată să o conducă la concluzia că, prin formularea acestei cereri, Comisia a acționat exclusiv, sau cel puțin în mod determinant, în scopul de a eluda procedura prevăzută la articolul 258 TFUE.
54. În orice caz, împrejurarea că anumite chestiuni ridicate cu ocazia prezentei proceduri de aviz pot fi abordate în cadrul unor eventuale acțiuni în constatarea neîndeplinirii obligațiilor în temeiul articolului 258 TFUE nu se opune posibilității sesizării Curții în temeiul articolului 218 alineatul (11) TFUE. Astfel, procedura de aviz trebuie să permită rezolvarea oricărei chestiuni care ar putea fi supusă aprecierii jurisdicționale, cu condiția ca această chestiune să răspundă finalității procedurii menționate (a se vedea în acest sens Avizul 2/92, EU:C:1995:83, punctul 14).

55. 55. Având în vedere tot ceea ce precedă, cererea de aviz prezentată de Comisie trebuie declarată admisibilă.

Cu privire la fond

Observațiile prezentate Curții

56. 56. Parlamentul și Comisia susțin că Uniunea dispune de o competență externă exclusivă în ceea ce privește adoptarea declarațiilor de acceptare a aderării. Astfel, mai întâi, Convenția de la Haga din 1980 și Regulamentul nr. 2201/2003 ar acoperi același domeniu, întrucât ambele tratează chestiuni referitoare la procedura înapoierii copiilor deplasați ilicit, la dreptul de vizitare și la cooperarea între autoritățile centrale în materie de răspundere părintească.
57. 57. Aceste norme ar forma, în consecință, un ansamblu de norme indisolubil legate. Desigur, legiuitorul Uniunii nu ar fi considerat necesară transcrierea dispozițiilor convenției respective în regulamentul menționat. Totuși, prin completarea și prin consolidarea acestor dispoziții, el le-ar fi încorporat de fapt în regulamentul în discuție. Astfel, atât articolul 11 din Regulamentul nr. 2201/2003, cât și celelalte articole din acest regulament referitoare la înapoierea copiilor deplasați ilicit ar avea același domeniu de aplicare precum convenția menționată. Ele ar putea fi aplicate numai simultan cu dispozițiile convenționale corespondente.
58. 58. În sfârșit, competența externă exclusivă a Uniunii ar privi ansamblul Convenției de la Haga din 1980. Chiar presupunând că anumite norme ar putea fi detașate de această convenție, s-ar impune aplicarea principiului stabilit de Curte în Avizul 2/91 (EU:C:1993:106), potrivit căruia, atunci când un domeniu este acoperit deja în mare parte de norme ale Uniunii, competența externă trebuie să fie de natură exclusivă. Or, aceasta ar fi situația în speță.
59. 59. La fel ca Parlamentul și Comisia, guvernul italian apreciază că sunt reunite toate condițiile necesare stabilirii competenței externe exclusive a Uniunii în ceea ce privește declarațiile de acceptare a aderării.
60. 60. În schimb, guvernele belgian, ceh, german, eston, irlandez, elen, spaniol, francez, cipriot, leton, lituanian, austriac, polonez, portughez, român, slovac, finlandez și suedez, guvernul Regatului Unit, precum și Consiliul arată, toate, că Uniunea nu deține o competență externă exclusivă în această privință. În plus, guvernele elen, francez și polonez susțin că Uniunea nu are nicio competență în acest domeniu.
61. 61. În primul rând, în cererea de aviz, Comisia ar fi pus în mod greșit accentul pe preținse similarități între Regulamentul nr. 2201/2003 și Convenția de la Haga din 1980, în loc să examineze angajamentul vizat prin această cerere, și anume declarația de acceptare a aderării. Or, acest angajament nu ar putea aduce atingere aplicării uniforme și coerente a regulamentului menționat, din moment ce obiectivul declarației respective ar fi distinct, aceasta din urmă fiind aferentă cooperării cu autoritățile centrale din state terțe, în timp ce regulamentul menționat ar reglementa doar cooperarea dintre autoritățile centrale ale statelor membre.
62. 62. Astfel, autoritățile centrale stabilite în temeiul convenției menționate ar coopera reciproc în mod autonom, așa încât faptul că o autoritate centrală a unui stat membru cooperează cu alte autorități centrale ale unor state terțe nu ar afecta în niciun fel cooperarea dintre autoritățile centrale a două state membre. Ar rezulta că acceptarea unilaterală de către un stat membru a aderării unor state terțe la convenția în discuție nu ar avea nicio incidență asupra aplicării uniforme și coerente a dreptului Uniunii în domeniul cooperării dintre autoritățile centrale din statele membre.

63. 63.În al doilea rând, chiar presupunând că cererea de aviz trebuie examinată din perspectiva Convenției de la Haga din 1980, existența unei competențe externe exclusive nu ar putea rezulta din faptul că domeniul de aplicare al acestei convenții este pretins acoperit deja în mare parte de norme echivalente ale dreptului Uniunii. Mai întâi, acest criteriu nu ar fi pertinent întrucât nu ar fi fost preluat la articolul 3 alineatul (2) TFUE, care a codificat jurisprudența Curții referitoare la criteriile de competență exclusivă a Uniunii în ceea ce privește încheierea unui acord internațional. În continuare, domeniile de aplicare ale convenției și, respectiv, Regulamentului nr. 2201/2003 s-ar suprapune numai în parte, atât referitor la natura relațiilor reglementate, cât și în ceea ce privește persoanele cărora le sunt aplicabile aceste instrumente. În sfârșit, suprapunerile care există între acest regulament și convenția menționată nu ar fi de natură să determine stabilirea unei competențe exclusive a Uniunii întrucât ar fi abstracte și nu ar permite să se demonstreze o incidență a convenției respective asupra regulamentului menționat.
64. 64.În al treilea rând, chiar dacă faptul că unele state membre acceptă aderarea unui stat candidat, iar altele nu o acceptă ar putea să genereze situații puțin dezirabile și să conducă la situația în care opozabilitatea Convenției de la Haga din 1980 față de statele care aderă la aceasta să varieze de la un stat membru la altul, aceasta ar fi inerentă naturii înseși a convenției în discuție și nu s-ar opune bunei aplicări a regulamentului menționat.

Poziția Curții

Cu privire la obiectul examinării Curții

65. 65.Cu titlu introductiv, este necesar să se constate că, în speță, declarația de acceptare a aderării și, prin urmare, acordul internațional, din ale cărui elemente constitutive aceasta face parte, sunt accesorii Convenției de la Haga din 1980, care reglementează existența și efectele lor și de care, în consecință, declarația și acordul menționate nu pot fi detașate. Astfel, după cum s-a arătat la punctul 39 din prezentul aviz, acordul respectiv urmărește să permită aplicarea în totalitate a convenției în relațiile bilaterale întreținute de cele două state în cauză.
66. 66.Rezultă că, la aprecierea prezentei cereri de aviz, trebuie luat în considerare ansamblul drepturilor și obligațiilor prevăzute de convenția respectivă.

Cu privire la existența competenței Uniunii

67. 67.Competența Uniunii de a încheia acorduri internaționale poate rezulta nu numai dintr-o atribuire explicită prin tratate, ci poate decurge în mod explicit și din alte dispoziții ale tratatelor sau din acte adoptate, în cadrul acestor dispoziții, de către instituțiile Uniunii. În special, de fiecare dată când dreptul Uniunii conferă instituțiilor respective competențe pe plan intern în vederea realizării unui obiectiv determinat, Uniunea este investită cu competența de a-și asuma angajamentele internaționale necesare realizării acestui obiectiv, chiar în lipsa unei dispoziții exprese în acest sens (Avizul 1/03, EU:C:2006:81, punctul 114 și jurisprudența citată). Această din urmă ipoteză este vizată de altfel la articolul 216 alineatul (1) TFUE.
68. 68.În speță, trebuie arătat că Convenția de la Haga din 1980 privește cooperarea civilă în materie de deplasare transfrontalieră de copii. Ea ține astfel de domeniul dreptului familiei care are o incidență transfrontalieră, în care Uniunea deține o competență internă în temeiul articolului 81 alineatul (3) TFUE. În plus, Uniunea și-a exercitat această competență prin adoptarea Regulamentului nr. 2201/2003. În aceste condiții, Uniunea dispune de o competență externă în domeniul care face obiectul convenției în cauză.

Cu privire la natura competenței

69. 69.Tratatul FUE precizează în special la articolul 3 alineatul (2) condițiile în care Uniunea dispune de o competență externă exclusivă.
70. 70.În această privință, este cert că acceptarea aderării unui stat terț la Convenția de la Haga din 1980 nu este prevăzută de niciun act legislativ al Uniunii și nu este necesară pentru a permite Uniunii să își exercite competența internă. În consecință, cererea de aviz trebuie analizată din perspectiva condiției care figurează la articolul 3 alineatul (2) TFUE, în temeiul căreia încheierea unui acord internațional ține de competența exclusivă a Uniunii în măsura în care „ar putea aduce atingere normelor comune sau ar putea modifica domeniul de aplicare a acestora”.
71. 71.Respectarea acestei condiții trebuie examinată în lumina jurisprudenței Curții potrivit căreia există un risc de a se aduce atingere unor norme comune ale Uniunii prin angajamente internaționale asumate de statele membre sau de a se modifica domeniul de aplicare al acestor norme, care este de natură să justifice o competență externă exclusivă a Uniunii, în cazul în care angajamentele respective intră în domeniul de aplicare al normelor menționate (a se vedea în acest sens Hotărârea Comisia/Consiliul, 22/70, cunoscută sub numele „AETR”, EU:C:1971:32, punctul 30, Hotărârea Comisia/Danemarca, C-467/98, EU:C:2002:625, punctul 82, și Hotărârea Comisia/Consiliul, C-114/12, EU:C:2014:2151, punctele 66-68).
72. 72.Constatarea unui asemenea risc nu presupune existența unei concordanțe complete între domeniul acoperit de angajamentele internaționale și cel al reglementării Uniunii (a se vedea Avizul 1/03, EU:C:2006:81, punctul 126, și Hotărârea Comisia/Consiliul, EU:C:2014:2151, punctul 69).
73. 73.În special, domeniul de aplicare al normelor Uniunii poate fi afectat sau poate fi modificat prin angajamente internaționale atunci când acestea din urmă țin de un domeniu acoperit deja în mare parte de astfel de norme (a se vedea în acest sens Avizul 2/91, EU:C:1993:106, punctele 25 și 26). După cum a statuat deja Curtea și contrar celor susținute de Consiliu și de unele guverne care au depus observații, o asemenea împrejurare rămâne pertinentă, în contextul articolului 3 alineatul (2) TFUE, pentru a se aprecia dacă este îndeplinită condiția care ține de riscul ca normele comune ale Uniunii să fie afectate sau ca domeniul de aplicare al acestora să fie modificat (Hotărârea Comisia/Consiliul, EU:C:2014:2151, punctele 70, 72 și 73).
74. 74.În aceste condiții, întrucât Uniunea dispune numai de competențe atribuite, existența unei competențe, cu atât mai mult de natură exclusivă, trebuie să se întemeieze pe concluziile deduse dintr-o analiză globală și concretă a relației care există între acordul internațional preconizat și dreptul Uniunii în vigoare. Această analiză trebuie să ia în considerare domeniile acoperite de normele Uniunii și, respectiv, de dispozițiile acordului preconizat, de perspectivele lor de evoluție previzibile, precum și de natura și de conținutul acestor norme și dispoziții, pentru a se verifica dacă acordul în discuție ar putea aduce atingere aplicării uniforme și coerente a normelor Uniunii și bunei funcționări a sistemului pe care îl instituie (a se vedea Avizul 1/03, EU:C:2006:81, punctele 126, 128 și 133, precum și Hotărârea Comisia/Consiliul, EU:C:2014:2151, punctul 74).
- – Cu privire la concordanța domeniilor în cauză
75. 75.Convenția de la Haga din 1980 prevede, mai precis, două proceduri, și anume, pe de o parte, cea de înapoiere a copiilor deplasați ilicit și, pe de altă parte, cea vizând garantarea dreptului de vizitare.
76. 76.În ceea ce privește, mai întâi, procedura înapoierii copiilor deplasați ilicit, articolele 8-11 din convenția menționată reglementează introducerea unei cereri de înapoiere la autoritatea centrală a unui stat contractant, transmiterea acestei cereri autorității centrale a statului în care se află copilul, precum și examinarea acestei cereri de către autoritățile judiciare sau administrative ale celui din urmă stat. Articolul 12 din aceeași convenție prevede condițiile în care aceste autorități judiciare sau

administrative dispun înapoierea copilului respectiv în statul contractant în care acesta avea reședința obișnuită imediat înaintea deplasării sau neînapoierii sale. Articolele 13 și 20 din Convenția de la Haga din 1980 precizează ipotezele în care autoritățile menționate pot refuza înapoierea copilului și pot adopta o decizie de refuz al înapoierii.

77. 77.Regulamentul nr. 2201/2003 completează și precizează, în special la articolul 11, normele convenționale amintite. Astfel, articolul 11 alineatul (2) din acest regulament impune principiul ascultării copilului în cauză în cursul procedurii prevăzute la articolele 12 și 13 din convenția menționată. De asemenea, articolul 11 alineatul (3) din regulament prevede un termen precis în care hotărârea de înapoiere a copilului deplasat ilicit trebuie pronunțată. Pe de altă parte, articolul 11 alineatele (4)-(6) din același regulament circumscrie posibilitatea unei instanțe dintr-un stat membru de a refuza înapoierea unui copil în temeiul convenției în discuție, supunând exercitarea acestei posibilități unor condiții suplimentare. Articolul 11 alineatul (8) din Regulamentul nr. 2201/2003 coroborat cu articolul 42 din acest regulament instituie o procedură care facilitează înapoierea unor copii deplasați ilicit complementară celei prevăzute de Convenția de la Haga din 1980. Potrivit acestor dispoziții, instanța competentă în temeiul regulamentului respectiv poate adopta, fără a aduce atingere unei hotărâri de neînapoiere pronunțate în conformitate cu articolul 13 din această convenție, o hotărâre ulterioară prin care se dispune înapoierea copilului, această hotărâre fiind recunoscută ca executorie în statul membru de ședere al copilului fără ca autoritățile acestui stat să poată să se opună acestei recunoașteri.
78. 78.Din conținutul tuturor acestor dispoziții ale Regulamentului nr. 2201/2003 evocate la punctul anterior reiese că ele fie sunt întemeiate pe norme ale Convenției de la Haga din 1980, fie prevăd consecințele care trebuie deduse din aplicarea acestora din urmă. Cele două categorii de dispoziții constituie astfel un ansamblu normativ indivizibil care se aplică procedurilor de înapoiere a copiilor deplasați ilicit în cadrul Uniunii.
79. 79.În ceea ce privește, în continuare, procedura care urmărește garantarea exercitării dreptului de vizitare, convenția consacră acestuia în mod special numai articolul 21, care se limitează să prevadă posibilitatea de a adresa cererile referitoare la o asemenea exercitare autorităților centrale ale statelor contractante și la a impune acestor autorități obligații în vederea asigurării exercitării nestânjenite a acestui drept.
80. 80.Regulamentul nr. 2201/2003 stabilește norme de bază analoage în ceea ce privește exercitarea acestui drept. În special, potrivit articolelor 55 și 57, orice titular al răspunderii părintești poate introduce o cerere de asistență pentru exercitarea dreptului de vizită la autoritatea centrală din statul membru în care are reședința obișnuită sau la autoritatea centrală din statul membru în care copilul în cauză are reședința obișnuită sau este prezent.
81. 81.În sfârșit, Convenția de la Haga din 1980 cuprinde dispoziții generale care sunt comune procedurilor aferente înapoierii copilului deplasat ilicit și exercitării dreptului de vizitare. Astfel, din articolele 22 și 26 din această convenție reiese că autoritățile competente nu pot impune, sub rezerva anumitor derogări, plata unor cheltuieli sau a unei cauțiuni în legătură cu procedurile amintite. Potrivit articolului 23 din convenția menționată, nicio legalizare sau formalitate similară nu poate fi cerută în contextul procedurilor respective. Articolul 24 din Convenția de la Haga din 1980 precizează limbile în care pot fi adresate autorității centrale a statului solicitat cererile care privesc aplicarea acestei convenții. În plus, potrivit articolului 25 din convenția menționată, persoana cu reședința într-un stat contractant care formulează o astfel de cerere are dreptul la asistență judiciară și juridică în orice alt stat contractant în aceleași condiții ca și când ar fi cetățean al acestui alt stat și ar avea acolo reședința în mod obișnuit.
82. 82.Regulamentul nr. 2201/2003 prevede modalități similare aplicabile procedurii înapoierii copilului deplasat ilicit și celei care garantează exercitarea dreptului de vizită. În special, din articolul 57 alineatul (3) din acest regulament rezultă că asistența acordată de autoritățile centrale este gratuită. În

temeiul articolului 41 din regulamentul menționat, dreptul de vizită acordat printr-o hotărâre judecătorească executorie pronunțată într-un stat membru este recunoscut și are forță executorie într-un alt stat membru fără să fie necesară încuviințarea executării și fără să fie posibil ca acest stat să se opună recunoașterii ei. Articolul 42 din Regulamentul nr. 2201/2003 prevede o recunoaștere analoagă a deciziilor prin care se dispune înapoierea copilului care sunt menționate la articolul 11 alineatul (8) din același regulament. Conform articolului 57 alineatul (2) din acest regulament, este prevăzută posibilitatea de a se adresa comunicărilor autorităților centrale din statele membre într-o altă limbă decât cea a acestora din urmă. În sfârșit, articolul 50 din regulamentul menționat prevede că solicitantul care a beneficiat în statul membru de origine de asistență judiciară sau de o scutire de taxe și de cheltuieli beneficiază, în cadrul procedurilor aferente înapoierii copilului deplasat ilicit și exercitării dreptului de vizită prevăzute la articolele 41, 42 și 48 din același regulament, de cea mai favorabilă asistență sau de cea mai mare scutire prevăzută de dreptul statului membru de executare.

83. 83. Având în vedere ceea ce precedă, trebuie constatat că dispozițiile Regulamentului nr. 2201/2003 acoperă în mare parte cele două proceduri reglementate de Convenția de la Haga din 1980, și anume cea privind înapoierea copiilor deplasați ilicit și cea vizând asigurarea exercitării dreptului de vizitare. Astfel, trebuie să se considere că ansamblul acestei convenții este acoperit de norme ale Uniunii.
- – Cu privire la riscul ca normele comune să fie afectate
84. 84. În ceea ce privește riscul ca normele Uniunii să fie afectate prin dispozițiile Convenției de la Haga din 1980 și prin declarațiile de acceptare a aderării, având în vedere natura și, respectiv, conținutul lor, este necesar să se arate, pe de o parte, că Regulamentul nr. 2201/2003 stabilește norme uniforme care sunt impuse autorităților statelor membre.
85. 85. Pe de altă parte, ca urmare a suprapunerii și a strânsei legături care există între dispozițiile regulamentului respectiv și cele ale convenției menționate, în special între dispozițiile prevăzute la articolul 11 din regulament și cele pe care le conține capitolul 3 din convenție, dispozițiile acestuia din urmă pot avea o incidență asupra sensului, a domeniului de aplicare și a eficacității normelor Regulamentului nr. 2201/2003.
86. 86. Această concluzie nu este infirmată de împrejurarea că numeroase dispoziții ale regulamentului menționat și dispozițiile convenției respective pot părea coerente între ele. Astfel, după cum a statuat deja Curtea, afectarea normelor Uniunii prin angajamentele internaționale se poate produce chiar în lipsa unei contradicții între ele (a se vedea în acest sens Avizul 2/91, EU:C:1993:106, punctele 25 și 26, precum și Hotărârea Comisia/Consiliul, EU:C:2014:2151, punctul 71).
87. 87. Mai concret, raportul dintre Convenția de la Haga din 1980 și Regulamentul nr. 2201/2003 este precizat în special la articolul 60 din acest regulament, potrivit căruia regulamentul respectiv prevalează asupra convenției menționate în măsura în care materiile reglementate de aceste două instrumente se suprapun.
88. 88. Or, în pofida acestei prevalențe acordate Regulamentului nr. 2201/2003, domeniul de aplicare și eficacitatea normelor comune stabilite prin acest regulament riscă să fie afectate prin acceptări eterogene din partea statelor membre ale aderării unor state terțe la Convenția de la Haga din 1980.
89. 89. În această privință, astfel cum au subliniat Parlamentul și Comisia, dacă statele membre, iar nu Uniunea, ar fi competente să accepte sau să nu accepte aderarea unui nou stat terț la Convenția de la Haga din 1980, ar exista un risc de a se aduce atingere aplicării uniforme și coerente a Regulamentului nr. 2201/2003 și în special normelor de cooperare între autoritățile statelor membre de fiecare dată când o situație de răpire internațională de copii privește un stat terț și două state membre, din care unul a acceptat aderarea acestui stat terț la convenția respectivă, însă celălalt nu a acceptat-o.

90. 90. Având în vedere ceea ce precedă, acceptarea aderării unui stat terț la Convenția de la Haga din 1980 ține de competența exclusivă a Uniunii.

În consecință, Curtea (Marea Cameră) emite următorul aviz:

Acceptarea aderării unui stat terț la Convenția asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii, încheiată la Haga la 25 octombrie 1980, ține de competența exclusivă a Uniunii Europene.

Semnături